

De Mazarrón a Sùria passant per Camarasa

Enric BERTRAN i GONZÀLEZ
Secretari de la SC de Geografia

— *Vostès saben on és Mazarrón?*

Aquesta pregunta no va adreçada al lector que ha tingut la gentilesa de començar a llegir aquestes notes. Lluís Casassas ens la va fer als alumnes de Didàctica de la Geografia, a la Universitat de Barcelona, ja fa uns quants anys.

La pregunta, plantejada en començar una classe, no deixava de ser sorprenent: no hi havia res al programa de l'assignatura que semblés fer-hi referència; Casassas tampoc no ens havia manat cercar aquest topònim a l'atlas. Ningú no va contestar; alguns sabíem vagament on era Mazarrón, però ignoràvem amb quina intenció ens ho preguntava Casassas. Així, doncs, davant del perill, la prudència ens va aconsellar de callar.

Davant del silenci que feia la classe, Casassas va donar una pista, que esdevingué volgutament confosa:

— *Oi que recorden que dissabte anem d'excursió* —Casassas em corregiria excursió per sortida d'estudi— *a Sùria?*

És clar que tothom ho recordava, atesa la gran importància que Casassas donava a les sortides d'estudi, que ell anomenava pràctiques. Ningú, però, no va ser capaç de relacionar-hi Mazarrón. Casassas va trencar altre cop el silenci encetant una lliçó, com sempre, interessant:

— *Mazarrón és un poble de la província de Múrcia, a mig camí entre Àguilas i Cartagena, on fins la Gran Guerra hi havia unes mines de galena explotades amb capital alemany, que ocupaven la majoria dels actius de la població.*

Ningú no li veia la punta. Quina relació tenia tot això amb la Didàctica de la Geografia? Casassas, content de les nostres mirades sorpreses, va prosseguir:

— *Quan els alemanys van perdre la guerra —pensin que aquest poble és especialista a començar conflictes bèl·lics i afortunadament a perdre'ls— hom ordenà una repatriació de capitals que va deixar les mines sense recursos econòmics per a la seva explotació.*

El to burleta de les lliçons de Casassas era ben rebut, perquè anava acompanyat sempre d'un toc d'erudició. Per això, els alumnes no gosàvem dir res fins que acabés.

— *Vet aquí que els habitants de Mazarrón van nomenar una comissió que va anar a Madrid a negociar la creació d'una cooperativa. El resultat de la iniciativa no va poder ser més negatiu, perquè en aquells anys a la capital hom temia les possibles influències de la Revolució Russa.*

En aquells moments, és evident que encara era impossible de trobar relació amb l'assignatura. El tema, tanmateix, prometia prou perquè hom s'oblidés d'això i prestés atenció a l'explicació.

— *Com vostès saben prou bé els camins de la Providència són infinits i aquesta no podia deixar abandonat Mazarrón. En aquells anys, a Camarasa existia el projecte de construir un embassament prop de l'aiguabarreig de la Noguera Pallaresa amb el Segre...*

Aleshores, ens hi anàvem acostant. Potser no tant a la Didàctica, però sí a Súria, on el dissabte següent havíem d'anar d'excursió.

... *I els habitants de Camarasa no semblaven massa disposats a deixar el tros per anar a bastir una presa, aleshores de proporcions gegantines, cosa que suposava unes dures condicions laborals. Sent així que mig poble de Mazarrón —l'altre mig va anar a cercar feina a la indústria tèxtil de Sabadell— va fer cap a Camarasa. Les feines de la presa, bé que llargues, acabaren, però, un bon dia i van deixar sense treball altre cop els immigrants de Mazarrón. Va caldre una altra vegada la intervenció de la Providència, per adreçar-los en el camí del treball dignificador.*

La lliçó s'aproximava al desenllaç. Llavors, ningú ja no hagués discutit el contingut didàctic de l'explicació. Casassas havia sabut mantenir la nostra atenció, gràcies tant a una falsa improvisació com a unes innegables facultats oratòries.

— *A Súria —per fi ja hi érem—, hi havia feina d'aquella que no vol ningú, ningú que no sigui de Mazarrón. El treball als forats de les mines de potassa no abellia gens als suriencs. Els homes i les dones de Mazarrón, en canvi, no podien triar. La fam, que havien patit al seu poble d'origen i que temien tornar a sofrir a la vila de la Noguera, els va portar cap al Cardener, on van bastir aquella mena de poblat sarraí, que dissabte podrem contemplar.*

Després, Casassas, va presentar l'itinerari d'una excursió a Súria i Cardona, va recomanar unes poques lectures i va recordar la conveniència d'assistir-hi. Aquesta va ser, només, l'anècdota d'una classe que vaig tenir la sort d'escoltar i la involuntària previsió d'apuntar, gairebé fil per randa, el 5 d'abril de 1978.